

Dosarul nr. 2ra-714/2021

prima instanță: Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani (jud. S. Godorogea)

instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. S. Procopciuc, N. Chircu, E. Grumeza)

ÎNCHEIERE

12 mai 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Dumitru Șalari,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Liudmila Donici împotriva lui Dumitru Șalari cu privire la repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 01 decembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Liudmila Donici, a fost casată hotărârea din 23 iunie 2020 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani și a fost emisă o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii,

c o n s t a t ă:

La 04 iunie 2020 Liudmila Donici a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Dumitru Șalari cu privire la repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de asistență juridică.

În motivarea acțiunii reclamanta a invocat că, la 17 aprilie 2020, aproximativ la ora 11:00 se afla în incinta magazinului alimentar „Alionușca”, situat în or. Rîșcani. În această perioadă în magazin a intrat Dumitru Șalari, care nu a respectat regulile epidemiologice stabilite de Guvernul Republicii Moldova în perioada pandemiei de COVID-19. Dînsa i-a făcut observație, spunându-i că nu respectă distanța socială. Imediat Dumitru Șalari a început a o injura cu cuvintele necenzurate și a o amenința cu răfuială fizică în public în prezența altor persoane.

În continuare reclamanta s-a adresat cu cerere la Inspectoratul de Poliție Rîșcani pentru al atrage pe cet. Dumitru Șalari la răspunderea prevăzută de legislația Republicii Moldova. Faptele declarate de reclamantă s-au confirmat și de agentul constatator al Inspectoratului de Poliție Rîșcani, Maznic Denis, la 12 mai 2020 a întocmit un proces-verbal cu privire la contravenție în baza art. 69 alin (1) Cod contravențional și stabilită o sancțiunea sub formă de amendă în mărime de 9 unități convenționale, ce constituie 450 de lei. Amenda stabilită deja a fost achitată de către contravenientul Dumitru Șalari și decizia agentului constatator deja a intrat în vigoare.

A susținut că, în urma acțiunilor ilegale ale lui Dumitru Șalari, i-a fost cauzat prejudiciul moral, deoarece ultimul a injurat-o cu cuvintele necenzurate în loc public, în prezența altor persoane. În magazin se aflau vânzătorul Nicolai Rezneac și Alexandra Cigodari. Cuvintele și faptele lui Dumitru Șalari i-a lezat onoarea și demnitatea ei, astfel i-a cauzat suferințe psihice.

A solicitat Liudmila Donici încasarea de la Dumitru Șalari a sumei de 20000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și 500 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Prin hotărârea din 23 iunie 2020 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani acțiunea depusă de Liudmila Donici a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Invocând ilegalitatea și netemeinicia hotărârii primei instanțe, Liudmila Donici la 02 iulie 2020, a depus cerere de apel nemotivată și la 16 iulie 2020 a depus apel motivat împotriva hotărârii primei instanțe, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii contestate cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 01 decembrie 2020 a Curții de Apel Bălți a fost admis apelul declarat de Liudmila Donici, a fost casată hotărârea primei instanțe și a fost emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea depusă de Liudmila Donici a fost admisă parțial și a fost încasată în beneficiul Liudmilei Donici de la Dumitru Șalari suma de 1000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 500 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată. În rest, acțiunea depusă de Liudmila Donici a fost respinsă.

În susținerea soluției sale instanța de apel s-a bazat pe prevederile art. 19 alin. (1)-(3), 1998 Codul civil și a conchis că, normele de drept indicate conțin reglementări la capitolul reparare a prejudiciului rezultat al lezării drepturilor persoanei. Constituie metodă de apărare a drepturilor civile în baza principiului reparării integrale a prejudiciului și constă în despăgubirea titularului dreptului încălcat pentru prejudiciul efectiv, precum și pentru venitul ratat.

În sensul normelor enunțate, Colegiul civil al instanței de apel a reținut că, repararea prejudiciilor reprezintă acea metodă de apărare a drepturilor civile încălcate, care dă posibilitate persoanei drepturile căreia au fost lezate să ceară repararea integrală acestora.

Posibilitatea persoanelor fizice de a apela la metoda de reparare a prejudiciilor rezultă din faptul lezării lor în drepturi, metodei de reparare a prejudiciilor îi este atribuit un caracter universal de apărare a drepturilor civile.

În aceste circumstanțe, instanța de apel a apelat la dispozițiile capitolului XXXIII Codul civil, care stabilește condițiile survenirii răspunderii pentru cauzarea de prejudicii, subiecții care răspund pentru prejudiciile cauzate, precum și ordinea de reparare a prejudiciului cauzat vieții și sănătății persoanelor, compensarea pagubei morale.

A mai conchis instanța de apel că pentru apariția răspunderii delictuale este necesar un fapt juridic. Componenta delictului civil include următoarele elemente (condiții): prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal dintre faptă și prejudiciu și vinovăția. Acestea sunt condițiile generale necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale. Lipsa unei condiții, potrivit regulii generale, exclude răspunderea delictuală, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege când răspunderea delictuală se poate angaja și în lipsa unor condiții.

Astfel, temeiul răspunderii delictuale constituie o totalitate de elemente esențiale formulate de legiuitor ca necesare și suficiente pentru angajarea răspunderii civile delictuale, iar lipsa cel puțin a unei condiții din cele enumerate mai sus – potrivit regulii generale - exclude răspunderea delictuală, cu excepția cazurilor prevăzute expres de lege.

Nu poate exista răspundere delictuală dacă nu s-a produs un prejudiciu. Prejudiciul constituie consecințele negative cu caracter patrimonial sau nepatrimonial (moral) ale faptei ilicite, apărute ca urmare a lezării drepturilor subiective. Pentru antrenarea răspunderii delictuale este necesar ca între fapta ilicită și prejudiciu să existe un raport causal. Raportul causal este și condiția în funcție de care se determină mărimea despăgubirii. Se repară numai prejudiciul care este consecința directă a faptei ilicite.

În contextul pretențiilor înaintate în acțiune instanța de apel a reținut că, în baza Deciziei Agentului constator din 12 mai 2020 cuprinsă în procesul-verbal cu privire la contravenție, intimatul Dumitru Șalari a fost recunoscut vinovat în comiterea contravenției prevăzute de 69 alin.(1) Cod contravențional, fiindu-i aplicată sancțiune contravențională sub formă de amendă în mărime de 9 u.c. ce constituie 450 de lei (f.d. 15).

Astfel, intimatul Dumitru Șalari a fost recunoscut vinovat pentru faptul că, la data de 17 aprilie 2020, în perioada de timp între orele 11.00-12.00, aflându-se în magazinul „Alionușca” din or. Rîșcani, a injurat cu cuvinte necenzurate pe cet. Liudmila Donici.

La acest capitol a reținut instanța de apel că, intimatul Dumitru Șalari în termenul prevăzut de 15 zile nu a contestat procesul-verbal cu privire la contravenție nominalizat, în acest mod manifestându-și acordul cu procesul-verbal nominalizat.

Astfel, contravenția comisă de Dumitru Șalari a fost îndreptată față de persoana fizică, apelanta-reclamanta Liudmila Donici și prin acțiunile sale ilegale, intimatul i-a creat un disconfort și suferințe psihice ultimei.

Așadar, cu referire la legătura de cauzalitate între fapta ilicită și vinovăția intimatului Dumitru Șalari, instanța de apel a constatat că aceasta se stabilește prin conținutul din Decizia Agentului constator din 12 mai 2020 cuprinsă în procesul-verbal cu privire la contravenție.

Or, jurisprudența CEDO atribuie cauzele contravenționale la categoria celor penale, astfel încât decizia irevocabilă adoptată în cadrul unei cauze contravenționale este admisă în calitate de probă în cadrul unui dosar civil, aceasta la caz demonstrând cert comiterea de către intimat a unei fapte ilicite cu vinovăție.

În această ordine de idei, Completul judiciar al instanței de apel a considerat necesar de a menționa că la materialele cauzei au fost prezentate înscrisuri probatorii ce confirmă comiterea de către intimat a unei fapte ilicite în raport cu apelanta – acțiuni manifestate în modul indicat supra (injuria în loc public), fiind cert constatată legătura de cauzalitate între acțiunile ilicite ale intimatului care îmbracă forma unei fapte contravenționale – și urmările prejudiciabile- suferințele morale cauzate apelantei Liudmila Donici.

Or, prejudiciul moral constituie o formă distinctă a prejudiciului civil, care declanșează răspunderea delictuală.

Aplicând prevederile art. 2037 Codul civil, instanța de apel la determinarea mărimii compensației pentru prejudiciul moral trebuie neapărat să ia în considerare atât aprecierea subiectivă privind gravitatea cauzării suferințelor psihice sau fizice părții vătămate, cât și datele obiective care certifică acest fapt. or, criteriul care stă la baza aprecierii compensației prejudiciului moral este criteriul echității, care este exprimat prin aceea că indemnizația trebuie să prezinte o justă despăgubire, iar cuantumul despăgubirii trebuie stabilit astfel încât această să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificate pentru victimele daunelor.

Astfel, reclamanta-apelanta Liudmila Donici a solicitat încasarea prejudiciului moral în mărime de 20 000 de lei, aici Colegiul instanței de apel a considerat că suma de 20 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, nu este în concordanță cu gradul suferințelor de ordin moral al apelantei, și ținând cont de natura dreptului lezat, de caracterul și gravitatea suferințelor suportate, de statutul persoanei, instanța de apel a ajuns la concluzia de a încasa din contul lui Dumitru Șalari în beneficiul Liudmilei Donici cu titlu de prejudiciu moral suma de 1000 de lei, care este echitabilă suferințelor psihice suportate de către apelant

La fel, instanța de apel aplicând prevederile art. 82, 90, 94 alin. (1) și 98 alin. (1) CPC a conchis că din înscrisurile probatorii anexate la materialele cauzei (f.d.17), se confirmă faptul că în cadrul examinării prezentei cauze civile, reclamanta-apelanta Liudmila Donici a suportat cheltuieli de judecată în sumă de 500 de lei pentru întocmirea cererii de chemare în judecată, sumă care a încasat-o de la intimat în beneficiul apelantei.

La 04 martie 2021 Dumitru Șalari a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel, deoarece la examinarea prezentului litigiu instanța de apel eronat a interpretat legea, eronat a aplicat analogia prevederilor CEDO, și prin urmare a pronunțat o hotărâre ilegală, neîntemeiată și nemotivată. Instanța de apel a examinat unilateral cauza și nu a criticat în nici un fel argumentele primei instanțe.

Prin notificarea din 29 martie 2021, Curtea Supremă de Justiție în conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC a expediat intimatei copia recursului și a înștiințat-o despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă că decizia Curții de Apel Bălți din 01 decembrie 2020 a fost recepționată de recurentul Dumitru Șalari la 22 ianuarie 2021, fapt confirmat prin avizul de recepție a scrisorii (f.d.61).

Astfel, recursul declarat la 04 martie 2021, prin intermediul oficiului poștal, de către Dumitru Șalari este în termen.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Dumitru Șalari nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, în sensul dat, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că potrivit jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Asito vs Republica Moldova, 10 iulie 2010, Meyer vs Germania, 22 martie 2016), însă motivele recursului, invocate în speță sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, care au fost apreciate corespunzător.

Astfel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Dumitru Șalari ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Dumitru Șalari se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru